

Kiiltovalkku
Gulyxne
Liparis loeselii

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)
BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä

Koodi: 1903

Rauhoitettu (LSA 471/2013)
Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS 3/2002)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Kuva: Terhi Rytteri

Luonnehdinta

Kiiltovalkku on matalakasvuinen, vaatimattoman näköinen kämmekkä. Varren sipulinmuotoiselta tyveltä nousee kaksi tai kolme suikeaa ja kiiltävää lehteä. Varren latvan 3–8 pientä, kellertävää kukkaa avautuu kesä–heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kiiltovalkku on vaateliias kalkkisoiden kasvi. Se viihtyy vetisillä letoilla, hyllyvillä lammenreunuksilla ja soistuvissa lähteiköissä. Suomi on kasvin levinneisyyden pohjoisrajalla, ja täältä se löytyy vain Ahvenanmaalta. Lisäksi Kaakkois-Suomesta tunnetaan yksi kaukolevinnän tuloksena syntynyt satunnaisluontoinen esiintymä kalkkikaivoksen vaikutuspiiristä.

Nykytila ja uhkatekijät

Kiiltovalkun viidestä alkuperäisestä esiintymästä on varmasti jäljellä enää yksi ja yhden paikan nykytila on epävarma. Nämä kaksi kasvupaikkaa sijaitsevat Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla. Lajia uhkaavat kasvupaikkojen kuivuminen ja happamoituminen sekä kilpailu muiden lajien kanssa.

Hoitosuositukset

Kiiltovalkun nykytilaa, biologiaa ja ekologiaa vaatimuksia tulee selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Ilmonen, J., Rytteri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Ranta, P. 2012. Kiiltovalkku – gulyxne. Teoksessa: Rytteri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 222–223. Tammi, Helsinki.